

Da li se ova moja stalna kolumna u „Biznis Montenegro“ može nazvati ? (Znak pitanja?) Zašto namjeravam da ubuduće pišem tekst samo upitnim rečenicama?

Koji su razlozi za to?

Da li je to samo zbog toga što inače u životu nema determinističkih odgovora? Ili zbog toga što je neizvjesnost i neodređenost, kako kaže Hajzenberg, princip našeg postojanja? Ili možda zbog različitih pristupa stvarnosti koje traži pitanje?

Da li je pitanje **više** od odgovora? Da li postavljanje pitanja traži više razmišljanja od pružanja odgovora? Da li pitanje traži veći napor mozga u odnosu na odgovor? Da li je filozofija mišljenja čovjeka zasnovana na pitanjima različita od filozofije zasnovane na odgovorima? Da li su istog kvaliteta ljudi koji postavljaju pitanja i oni koji svakodnevno na njih odgovaraju? Da li je pitanje bliže uzroku i kreaciji, a odgovor inerciji i imitaciji? Da li je pitanje već više od pola odgovora? Da li danas u Crnoj Gori mnogi daju odgovore iako ne znaju što je pitanje?

Da li lakoća objašnjenja svega u crnogorskom društvu koju šire mediji i njihovi miljenici, ubija naviku ljudi da razmišljaju o onome što govore? Zašto ljudi govore, a sve manje slušaju ono što govore? Da li se npr. danas negativno govori o privatnoj svojini i „privatnicima“ u Crnoj Gori? Da li se samo daju odgovori, konstatacije, konačne istine,... na pitanja koja niko ne postavlja? A zašto ih ne postavlja?

Da li je privatna svojina u Crnoj Gori prihvaćena kao **nužno zlo** ili je to oblik svojine na kojem treba da se gradi nova crnogorska ekonomija i društvo? Da li je to možda centralno pitanje razvoja Crne Gore u ovom trenutku?

Da li oblik svojine utiče na organizaciju društva? Da li je svejedno živjeti u društvu u kojem dominira **kolektivna svojina** (državna, društvena, plemenska) ili **privatna svojina**? Da li oblik svojine utiče na organizaciju državne administracije? Da li neko može očekivati današnju efikasnost crnogorske administracije koja je ostala ista kakva je bila u režimu državne svojine u ekonomiji (socijalizma)? Da li oblik svojine utiče na državni protokol? Da li je svejedno kada je državna administracija servis pojedinca, građanina, ili kada je ona gospodar pojedincu? Da li možemo shvatiti da privatne institucije nisu institucije drugog reda i manjeg značaja za društvo od državnih institucija? Da li je ustavno u Crnoj Gori dijeliti građane na **lojalne državne podanike** i **zle privatne sebičnjake**?

Zašto se više uvažavaju oni koji se finansiraju iz preraspodjele (poreza, budžet, subvencije, beneficije) – oni iz vlasti i u državnoj svojini – od onih koji moraju da na tržištu **zarade** novac? Zašto su u našem shvatanju altruisti i dobri ljudi oni koji troše **tudi** novac (npr. političari), a na zlom glasu su oni koji su u biznisu (npr. preduzetnici, investitori, seoski domaćini,...)? Zašto su zastupnici državne svojine (što je isto: velikog budžeta) toliko **omiljeni**, a zastupnici privatne svojine **ozloglašeni**?

Zašto su u Crnoj Gori ljudi koji ne talasaju melem na ranu, a ovi drugi rak rana? Zašto se slave ljudi koji se ne miješaju u svoj posao, a na napore onih koji hoće da nešto i urade, gleda se sa omalovažavanjem i sumnjom? Zašto je čovjek koji ima privatnu inicijativu sumnjiv za napredak države, a blavorasto ponašanje drugih se nagrađuje?

Da li oblik svojine utiče na motivaciju ljudi? Da li vlasnik automobila bolje čuva svoj automobil ili npr. državni automobil? Da li ljudi bolje rade u svojoj firmi ili u tuđoj? U privatnoj ili državnoj?

Što mislite, koliko bi se pitanja još moglo postaviti u vezi sa statusom privatne svojine u Crnoj Gori?

Ali, što mi podrazumijevamo pod privatnom svojinom? Da li je to samo usko gledanje na pravo isključenja drugih od korišćenja naše imovine, ili su to i njene konsekvence vezane za organizaciju firme, institucija, državne uprave, ministarstva, način razmišljanja, kulturu,...? Da li je to samo **pravo**, ili i **konsekvence** koje to pravo neminovno proizvodi u društvu?

Da li se isto oblačimo kada je ljeto i kada je zima? Da li se društvo (ali i porodica) isto organizuje kada se bazira na privatnoj, kao i kada se bazira na državnoj svojini?

Da li smo mi svjesni da svako pojedinačno i društvo u cjelini živi u posljedicama svojih danas (ili ranije) donesenih odluka? **Da li smo kao društvo donijeli odluku o privatnoj svojini kao osnovnom svojinskom odnosu u državi Crnoj Gori?** Da li tako piše u novom Ustavu Crne Gore?

Da li smo svjesni da uvođenje privatne svojine umjesto državne (društvene) traži i novo shvatanje života? Da li je moguće ići naprijed, pratiti razvojne trendove u svijetu, a ostati u režimu državne svojine? Da li to ljudi u Crnoj Gori, prije svega politička elita zaista misli? Ili možda tako čuva svoje lične interese?

Da li će neko od zaljubljenika državne svojine to javno reći? Zašto neće? Zašto jedno pričaju, a drugo rade? Da li se možda ljudi u svakom svojinskom sistemu (i državnom i privatnom) ponašaju shodno svom privatnom interesu?

Da li, šta mislite, ima razlike između političara i biznismena kada je interes u pitanju? Zar oba svoj posao ne rade iz ličnog interesa? U čemu je razlika? Da možda nije

u tome što političar to radi na tuđoj svojini i tuđim novcem, a biznismen svojim novcem i svojom imovinom? Ko je u većem riziku? Kojem srce jače kuca?

Da li ima primjera za neke od gore iznesenih tvrdnji? Da li tih primjera ima u realnom životu, biznisu, politici?

Da li je neko, npr. primijetio ko je sve bio pozvan na svečanu sjednicu crnogorskog Parlamenta na kojoj je proglašen Ustav? Da li je to bila „ravnopravnost“ oblika svojine? Koliko je bilo ljudi, predstavnika privatnog biznisa? Da li je bilo npr. predstavnika biznis asocijacija u Crnoj Gori? Da li je bilo predstavnika akademija nauka u Crnoj Gori?

Da li je Ustav Crne Gore odnosi na sve njene građane ili samo na njenu birokratiju?

Da li je neko primijetio da je na svečanu sjednicu Parlamenta pozvan rektor državnog univerziteta, a nije rektor prvog privatnog Univerziteta „Mediteran“? Zašto, ako su privatna i državna svojina izjednačene, ako su i jedan i drugi univerzitet dobili dozvolu za rad od istog državnog organa (Ministarstva) i po istim kriterijumima? Da li je veći problem u tome što rektor privatnog univerziteta nije pozvan ili u tome što to **niko i ne primjećuje**? Da li je „neprimjećivanje“ i nezamjeranje jedan od ključnih razloga guranja privatne svojine u drugi plan društvenog života? Da li se danas u Crnoj Gori možemo zapitati da li je privatna svojina (biznis) dozvoljen samo da bi poreska osnova za budžet (izdržavanje eksperata za preraspodjelu) bila veća?

Da li nažalost se neko zapitao zašto studenti privatnih fakulteta nemaju pravo na državni studentski dom? Da li su taj studentski dom gradili „državni službenici“ i političke partije iz njihovog novca? Ili su to plaćali i roditelji studenata koji su se upisali na privatne fakultete? Zašto neki roditelji dva puta plaćaju školovanje svoje djece?

Da li je tretman privatnog biznisa kod privatnog biznisa sličan kao tretman istog državnog biznisa? Zašto toliki animozitet „privatnika“ protiv „privatnika“?

Da li je neko primijetio naslov u vodećem privatnom crnogorskom štampanom mediju („Vijesti“) vezan za rezultate crnogorske ekonomije u 2006? Zašto je **udarna vijest** na naslovnoj strani u tom listu koliko su zaradila „tri privatnika“ upućujući čitaoca na sumnjivost porijeklanjihovog novca? Zašto nije udarna vijest npr. da su velike privatizovane firme imale profit? Ili zašto nije vijest da su **tri velike kompanije u državnom vlasništvu imale veliki gubitak**, skoro koliki je dobitak privatizovanih kompanija?

Zašto se brani privatizacija kompanija koje su u gubicima? Zašto se brani privatizacija i od strane privatnih medija

Da li se neko od čitalaca sjeća poznate misli da ništa ne izgleda tako spontano kao ono što je dobro unaprijed organizovano?

Da li neko zaista misli da je sve ovo spontano?